

Lieta Nr.A43010212

SKA-205/2016

SPRIEDUMS

Rīgā 2016.gada 6.aprīlī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis J.Neimanis

tiesnese Dz.Amerika

tiesnese V.Kakste

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc AS „Sentor Farm aptiekas”, AS „Recipe Plus” un AS „Repharm” pieteikuma par Konkurences padomes 2011.gada 23.decembra lēmuma Nr.83 (prot.Nr.61, 5.§) atcelšanu un AS „Sentor Farm aptiekas” pieteikuma par Konkurences padomes 2013.gada 28.janvāra lēmuma Nr.4 (prot. Nr.6, 2§) atcelšanu daļā, sakarā ar AS „Sentor Farm aptiekas” un AS „Recipe Plus” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 27.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Izskatot ziņojumu par AS „Sentor Farm aptiekas” (turpmāk – Sentor Farm) un AS „Recipe Plus” (turpmāk – Recipe Plus) apvienošanos, ar Konkurences padomes 2009.gada 23.janvāra lēmumu Nr.3 (Prot Nr.3, 4.§) (turpmāk – lēmums Nr.3) Recipe Plus, Sentor Farm vai citām ar minētajām komercsabiedrībām saistītām tirgus

dalībniekam līdz 2012.gada 1.janvārim aizliegts teritorijās, kur Sentor Farm ir būtiska tirgus vara, t.i., Rīgā, Dobelē, Talsos un Jēkabpilī apvienoties ar tirgus dalībniekiem, kuriem pieder aptieku licences (1.3.apakšpunkts), kā arī noteikts pienākums reizi ceturksnī informēt padomi par šajā laikā notikušu jebkuras aptiekas iesaistīšanos mārketinga programmā „Aptieku Alianse” vai citā apvienošanās dalībnieku vai AS „Repharm” (turpmāk – Repharm) izveidotā mārketinga programmā, franšīzes līguma vai jebkuras citas minētajiem darījumiem analogiskas nozīmes sadarbības noslēgšanu vai izbeigšanu (1.5.apakšpunkts). Tāpat lēmumā noteikts, ka padome var pagarināt 1.3. un 1.5.apakšpunktā noteikto termiņu līdz 2015.gada 1.janvārim, ņemot vērā attiecīgajā laika periodā notikušās izmaiņas tirgū un to ietekmi uz konkurenci (2.punkts).

[2] Ar padomes 2011.gada 23.decembra lēmumu Nr.83 (prot.Nr.61, 5.§) (turpmāk – lēmums Nr.83) līdz 2015.gada 1.janvārim pagarināti Lēmuma Nr.3 1.3. un 1.5.apakšpunktā noteiktie saistošie noteikumi, nosakot, ka 1.5.apakšpunktā minētā informācija padomei turpmāk jāsniedz reizi gadā.

[3] Ar padomes 2013.gada 28.janvāra lēmumu Nr.4 (prot. Nr.6, 2§) (turpmāk – lēmums Nr.4) atļauta Sentor Farm un SIA „Farma Balt aptieka” (turpmāk – Farma Balt) apvienošanās, Sentor Farm iegūstot Farma Balt aktīvus, t.i., Paula Stradiņa aptieku Rīgā, Pilsoņu ielā 13, aptiekas darbības licence Nr.APN-646/7 (turpmāk – P.Stradiņa aptieka), ar noteikumu, ka līdz paziņotā apvienošanās darījuma uzsākšanai Sentor Farm jāatsavina Sentor aptieka 1 (aptiekas darbības licence Nr.Ap-129/6) no Sentor Farm neatkarīgai un ar to tieši vai netieši nesaistītai trešajai personai, kā arī pirms Sentor aptiekas 1 atsavināšanas Sentor Farm jāiesniedz padomei informācija par personu, kurai paredzēts atsavināt šo aptieku. Atsavināšana atļauta tikai pēc padomes piekrišanas saņemšanas.

[4] Sentor Farm, Recipe Plus un Repharm iesniedza tiesā pieteikumu par lēmuma Nr.83 atcelšanu, pēc šī pieteikuma ierosināta administratīvā lieta Nr.A43010212.

[5] Sentor Farm iesniedza tiesā pieteikumu par lēmuma Nr.4 atcelšanu daļā par saistošo noteikumu noteikšanu, pēc šī pieteikuma ierosināta administratīvā lieta Nr.A43011413.

[6] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 26.aprīļa spriedumu lietā Nr.A43010212 lēmums Nr.83 atcelts. Par šo spriedumu padome iesniedza kasācijas sūdzību. Ar Augstākās tiesas 2014.gada 21.marta spriedumu apgabaltiesas spriedums atcelts un lieta nosūtīta apgabaltiesai jaunai izskatīšanai. Ar Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 24.jūlija lēmumu administratīvās lietas Nr.A43010212 un Nr.A43011413 apvienotas vienā tiesvedībā.

[7] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 27.marta spriedumu pieteikumi noraidīti. Tiesas spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] Augstākā tiesa 2014.gada 21.marta spriedumā šajā lietā norādījusi, ka lēmums Nr.3 ir stājies spēkā, tas nav pārsūdzēts, tādējādi ir kļuvis neapstrīdams. Šāds administratīvais akts tā adresātiem ir saistošs, un tie nevar iebilst pret administratīvajā aktā noteikto tiesisko pienākumu, ja nav izmantojuši iespēju likumā noteiktajā kārtībā un termiņā administratīvo aktu pārsūdzēt vai ir šīs iespējas izmantojuši, bet pieteikums ir noraidīts. Lēmuma Nr.3 rezolutīvās daļas 2.punktā noteiktā iespēja pagarināt šā lēmuma rezolutīvās daļas 1.3. un 1.5.apakšpunkta termiņu, ņemot vērā izmaiņas tirgū, ir šā administratīvā akta nosacījums (Administratīvā procesa likuma 68.pants). Pieteicējas nav pārsūdzējušas lēmuma Nr.3 rezolutīvās daļas 2.punktu, tādēļ ir zaudējušas tiesības iebilst pret termiņa pagarinājumu, ciktāl tas balstās minētajā lēmuma rezolutīvās daļas punktā. Tiesai, vērtējot lēmuma Nr.83 tiesiskumu, bija jāpārbauda vienīgi tas, vai termiņa pagarinājums atbilst iepriekš minētā par neapstrīdamu kļuvušā lēmuma rezolutīvās daļas 2.punktam. Minētajā punktā noteikts, ka termiņu var pagarināt, ņemot vērā izmaiņas tirgū. Lēmums Nr.83 pamatots ar to, ka situācija tirgū nav būtiski mainījies, un šis apstāklis jāpārbauda apgabaltiesai. Tas, vai vispār ir pamats noteikt konkrētos tiesiskos pienākumus, tiesai šajā lietā nav jāpārbauda, bet lēmumā Nr.3 noteiktās tiesiskās attiecības tiesai jāpieņem kā (normatīvs) fakts. Spēkā esošs administratīvais akts var būt pamats jauna administratīvā akta izdošanai. Ņemot vērā, ka uz sprieduma taisīšanas brīdi lēmuma Nr.83 1.3. un 1.5.apakšpunktā noteiktā aizlieguma un pienākuma termiņš (2015.gada 1.janvāris) ir beidzies, tiesa vērtē lēmuma Nr.83 tiesiskumu.

[7.2] Lēmumā Nr.83 no Zāļu valsts aģentūras mājas lapā pieejamās informācijas konstatējams, ka Recipe Plus kā vairumtirgotājas tirgus daļas pēc pārdošanas apgrozījuma vispārējā tipa aptiekām pēc lēmuma Nr.3 pieņemšanas 2010.gadā nedaudz pieauga, bet 2011.gada pirmajā pusē faktiski atgriezās 2007.gada līmenī. Tuvāko divu konkurentu SIA „Tamro” un SIA „Magnum Medical” tirgus daļas pēc lēmuma Nr.3 pieņemšanas 2011.gada pirmajā pusē bija pieaugušas, taču vēl aizvien

2011.gadā bija būtiski (gandrīz divas reizes) mazākas par Recipe Plus tirgus daļu. No Sentor Farm tiesai iesniegtās Zāļu valsts aģentūras apkopotās informācijas konstatējams, ka laikā no 2007.gada līdz 2011.gadam ir pieaudzis zāļu lieltirgotavu skaits, taču daļai lieltirgotavu vispār nav bijis apgrozījuma, lielākās šo lieltirgotavu daļas apgrozījums ir mazs, tas pārsvarā sastāda mazāk par vienu procentu tirgus daļu. Par pieteicējas konkurentēm ir uzskatāmas tikai lieltirgotavas ar lielāko apgrozījumu, proti, līdzvērtīgi konkurenti, līdz ar to padome lēmumā Nr.83 pamatoti ņēma vērā un vērtēja tikai Recipe Plus lielāko konkurentu apgrozījumu. Tiesā iesniegtie no Zāļu valsts aģentūras iegūtie dati raksturo kopējo zāļu lieltirgotavu apgrozījumu un attiecīgi lieltirgotavu tirgus daļas ir aprēķinātas par tirdzniecību ne tikai ar aptiekām, bet arī, ņemot vērā tirdzniecību starp lieltirgotavām. Lēmuma Nr.83 tiesiskuma izvērtējumā šie dati nav izmantojami, jo konkrētajā lietā padome vērtēja vertikālo (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumu) integrāciju un tāpēc attiecīgi izmantoja tai pieejamos datus par apgrozījumu starp lieltirgotavām un aptiekām. Tiesā iesniegtie Zāļu valsts aģentūras dati norāda uz to, ka Recipe Plus kopējā tirgus daļa ir samazinājusies, bet šī tendence ir konstatējama tikai tad, ja tiek ņemts vērā horizontālais tirdzniecības līmenis, savukārt padomes iegūtie dati par vertikālo tirgus daļu, kas ir svarīga izskatāmajā lietā, apstiprina to, ka šie dati nav būtiski mainījušies. Līdz ar to padome pamatoti secināja, ka zāļu vairumtirdzniecības tirgū pēc pārdošanas apjoma vispārējā tipa aptiekām būtiskas izmaiņas nebija notikušas.

[7.3] Sentor Farm tiesā iesniedza Zāļu valsts aģentūras veikto zāļu realizācijas apkopojumu aptiekām Rīgā, Dobelē, Jēkabpilī un Talsos, no kā secināms, ka zāļu mazumtirdzniecības tirgū laikā no 2008. līdz 2011.gadam apgrozījuma apmērs no zāļu realizācijas mainījās. Sentor Farm iesniegusi arī aprēķinu par tās apgrozījumu 2008.-2011.gadā Rīgā, Dobelē, Jēkabpilī un Talsos, kurā norādīts pieteicējas aptieku skaits un pieteicējas aptieku apgrozījums četrās pilsētās, proti, tas raksturo tieši pieteicējas pozīciju tirgū. Tomēr šis apkopojums pats par sevi, tāpat kā apkopojums par zāļu realizāciju no aptiekām Rīgā, Dobelē, Jēkabpilī un Talsos 2008.-2011.gadā, neņemot vērā pieteicējas lielāko konkurentu apgrozījumu, tā izmaiņas un to savstarpēji nesalīdzinot ar pieteicējas apgrozījumu, neļauj izdarīt secinājumus par mazumtirdzniecības tirgus izmaiņām. Padome lēmumā Nr.83 ir apkopojusi arī Zāļu valsts aģentūras mājas lapā pieejamās ziņas par aptieku apgrozījumu Rīgā, Jēkabpilī, Dobelē un Talsos 2010.gadā un ir aprēķinājusi Sentor Farm un nākamā lielākā tirgus dalībnieka tirgus daļas. No minētā apkopojuma izriet, ka gan Sentor Farm, gan tās tuvākā konkurenta katrā no minētajām četrām pilsētām tirgus daļa 2010.gadā salīdzinājumā ar 2007.gadu ir nedaudz pieaugusi, taču šis pieaugums ir bijis neliels, visi konstatētie pieaugumi procentuāli ir samērā līdzīgi, to

starpā neviens neizceļas kā īpaši būtisks. Padome konstatēja, ka pēc skaita Dobelē un Talsos Sentor Farm pieder vismaz puse aptieku, Jēkabpilī 40 procenti aptieku, Rīgā aptuveni 30 procenti aptieku, to starpā ir aptiekas, kas atrodas stratēģiski svarīgās vietās, t.i., vietās, kur ir liela cilvēku plūsma. Dobelē, Jēkabpilī un Talsos nākamajiem lielākajiem tirgus dalībniekiem pēc Sentor Farm pieder pa vienai aptiekai, bet Rīgā - 27 aptiekas (iepretim Sentor Farm 77 aptiekām). No Sentor Farm iesniegtā Rīgā, Dobelē, Jēkabpilī un Talsos laikā no 2007. līdz 2010.gadam esošo aptieku skaita apkopojuma izriet, ka pieteicējas iegūtie dati nav identiski ar padomes iegūtajiem datiem. Nelielās atšķirības, tiesas ieskatā, bija skaidrojamas ar to, ka Sentor Farm ir papildus norādījusi datus par aptiekām, kuru darbība ir apturēta, taču kopumā padomes un Sentor Farm apkopotie dati ir ļoti līdzīgi. Ņemot vērā padomes iegūtos datus, atzīstams par pamatotu arī padomes secinātais, ka tirgus situācija Rīgā, Talsos, Jēkabpilī un Dobelē būtiski nebija mainījies, salīdzinot ar 2007.gadu, Sentor Farm joprojām šajās pilsētās bija būtiska tirgus vara un tā pat bija mazliet palielinājusies. Sentor Farm norāda uz svārstīgu apgrozījumu 2008.-2011.gadā no zāļu realizācijas, taču šie dati neapstiprina to, ka konkurences situācija Rīgā, Talsos, Jēkabpilī un Dobelē būtu izmainījies.

[7.4] Attiecībā uz mārketinga programmu „Aptieku Alianse” no Recipe Plus iesniegtajiem datiem par 2011.gada trešo ceturksni padome konstatēja, ka vairāk nekā 330 aptiekas ir šīs programmas dalībnieces, no tām Rīgā papildus Sentor Farm aptiekām šīs programmas dalībnieces ir vairāk kā 60 aptiekas, bet Jēkabpilī viena aptieka. Nākamais lielākais tirgus dalībnieks pēc Sentor Farm Rīgā ir SIA „Hansa Pharma”, ar kuru saistītajā mārketinga programmā „Aptieka 1” Rīgā darbojas 37 aptiekas (27 SIA „Hansa Pharma” aptiekas un desmit citu tirgus dalībnieku aptiekas), Jēkabpilī un Talsos ir pa divām „Aptieka 1” aptiekām (pa vienai no SIA „Hansa Pharma” aptiekai un pa vienai citu tirgus dalībnieku aptiekai), Dobelē – viena SIA „Hansa Pharma” aptieka. Savukārt mārketinga programmā „Mana Aptieka” piedalās trīs aptiekas Rīgā, divas Jēkabpilī un divas Talsos. Lēmuma Nr.83 tabulā Nr.3 ir apkopotas aprēķinātās tirgus daļas 2010.gadā tām aptiekām Rīgā un Jēkabpilī, kuras ietilpst mārketinga programmā „Aptieku Alianse”. Padome konstatēja, ka Sentor Farm tirgus daļa Jēkabpilī un Rīgā ir mazāka par 40 procentiem, bet pārējo mārketinga programmas „Aptieku Alianse” aptieku tirgus daļa Jēkabpilī ir mazāka par 10 procentiem, bet Rīgā mazāka par 20 procentiem. Padome pamatoti kopējā izvērtējumā ņēma vērā šīs aprēķinātās tirgus daļas, jo, kā tas tika konstatēts jau lēmumā Nr.3, starp mārketinga programmā ietilpstošajām aptiekām netieši pastāv horizontālas attiecības – tās dalībnieki ir ieinteresēti sasniegt kopīgu mērķi iegūt pēc iespējas lielāku zāļu atlaižu apjomu no zāļu piegādātājiem. Kaut arī programmā

ietilpstošo aptieku kā patstāvīgu juridisku personu apgrozījumu tieši nevar pieskaitīt Sentor Farm apgrozījumam, padome pamatoti apkopoja un ņēma vērā mārketinga programmā „Aptieku Alianse” piedalošos aptieku tirgus daļas, secinot, ka caur šīm aptiekām apvienotajam tirgus dalībniekam ir iespēja palielināt savu ietekmi konkrētajā tirgū. Pieteicējas norādītais apstākļi, ka mārketinga programmā piedalošos aptieku skaits nav tieši atkarīgs no pieteicējām, nenozīmē, ka padomei tāpēc nebūtu tiesību ņemt vērā mārketinga programmā ietilpstošo aptieku daļas. Padome pamatoti šīs tirgus daļas ņēma vērā, jo tās bija ņemtas vērā arī lēmumā Nr.3 un, kā jau norādīts, caur tām tirgus dalībniekam ir iespējams palielināt savu ietekmi tirgū, piemēram, palielinot piegādes apjomus. Pieteicējas norāda, ka aptiekas nav ierobežotas piedalīties vairākās mārketinga programmās, taču no lietā konstatētajiem apstākļiem nav konstatējams, ka kāda aptieka patiešām būtu šādi rīkojusies. Padome pamatoti ņēma vērā arī tās noskaidroto, ka Sentor Farm ar dažiem mārketinga programmas „Aptieku Alianse” dalībniekiem, kuriem ir aptiekas Rīgā, ir vēl ciešāka saistība, nekā tikai dalībai kopīgā programmā. Proti, trīs aptieku valdes locekļi vienlaikus ir vai ir bijuši arī Sentor Farm darba ņēmēji, Sentor Farm ir izmantojusi AS „Dzintara Aptiekas”, SIA „Farma Balt Aptieka” un SIA „Latvijas Universitātes Aptieka” komercķīlas savā labā, uz šo aptieku saistību ar Sentor Farm norādījis arī padomes uzklauts tirgus dalībnieks.

[7.5] Pārbaudot padomes iegūto informāciju un lēmumā Nr.83 izdarītos secinājumus par saistošo noteikumu pagarināšanas nepieciešamību, tiesa padomes secinājumus atzina par pamatotiem. Padome ir izmantojusi datus par 2009.-2011.gadu, ciktāl tie bija pieejami līdz lēmuma Nr.83 pieņemšanai. Lietā nav konstatēts, ka padomei pirms lēmuma Nr.83 būtu bijis iespējams vēl iegūt kādus datus, bet padome tos nepamatoti nebūtu ieguvusi un vērtējusi. Pieteicējas apgabaltiesā atsauca uz datiem, kas attiecas arī uz vēlāku laika periodu, taču šādu datu padomes rīcībā lēmuma Nr.83 pieņemšanas laikā nebija un nevarēja būt. Līdz ar to, vērtējot lēmuma Nr.83 tiesiskumu, tiesa vēlāk iegūtos pierādījumus nevar ņemt vērā.

[7.6] Ņemot vērā iepriekš secināto, padome pamatoti atzina, ka lēmuma Nr.83 pieņemšanas laikā gan vairumtirdzniecībā, gan mazumtirdzniecībā Recipe Plus un Sentor Farm bija izteiktas līderes. Recipe Plus zāļu vairumtirdzniecības tirgū joprojām aizņēma 40 procentus tirgus, Sentor Farm zāļu mazumtirdzniecības tirgū Rīgā un Jēkabpilī bija mazāk nekā 40 procenti tirgus daļu, Talsos vairāk nekā 40 procenti tirgus daļu, Dobelē vairāk nekā 70 procenti tirgus daļu. Nākamo tirgus dalībnieku tirgus daļas šajos konkrētajos tirgos nebija tik lielas, lai varētu nopietni apdraudēt Recipe Plus un Sentor Farm esošo stāvokli un ietekmi vai vismaz radīt tām līdzvērtīgu sāncensību. Abos līmeņos

tirgus joprojām bija pietiekami koncentrēts viena tirgus dalībnieka īpašumā. Padome pamatoti ņēma vērā arī to, ka kopējie zāļu pārdošanas apjomi Latvijā nebija mainījušies, un to, ka uz lēmuma Nr.83 pieņemšanas brīdi Sentor Farm piederēja viena apturēta aptiekas licence, tādējādi Sentor Farm bija iespēja bez apvienošanās ar citiem tirgus dalībniekiem par vienu aptieku palielināt savu aptieku skaitu Rīgā.

[7.7] Konkurences likuma 16.panta trešā daļa noteic, ka padome ar lēmumu aizliedz apvienošanos, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū. Padome ir tiesīga atļaut šādu apvienošanos, nosakot tirgus dalībniekam saistošus noteikumus, kuri novērš apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci. Ir pamatots padomes viedoklis, ka lēmumā Nr.83 nebija jāvērtē Konkurences likuma 16.panta trešajā daļā noteiktie kritēriji par to, vai apvienošanās rezultātā tiks nostiprināts dominējošais stāvoklis un vai būtiski tiks samazināta konkurence. Tā kā lēmumā Nr.83 pamatoti tika secināts, ka situācija tirgū nav būtiski mainījusies, padomei šāds izvērtējums vēlreiz nebija jāveic.

[7.8] Pieteicējas norāda, ka padomes aptaujātie tirgus dalībnieki ir snieguši viedokli, kas nesatur pamatotu argumentāciju. Tomēr no lēmumā Nr.83 norādītā neizriet, ka kāds no padomes secinājumiem būtu pamatots tikai ar aptaujāto tirgus dalībnieku vai valsts un pašvaldību iestāžu viedokli. Padomes secinājumi ir balstīti uz iegūto informāciju par tirgus daļām vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības tirgū, uz ziņām par aptieku dalību mārketinga programmās, neviens no padomes secinājumiem nav balstīts tikai uz aptaujāto tirgus dalībnieku viedokli. Tirgus dalībnieku viedokli padome izmantojusi, lai uzklautu uzņēmumu un iestāžu viedokli par tirgus situāciju, tajā pašā laikā padome ir ņēmusi vērā, ka šo viedokli snieguši pieteicēju konkurenti un no lēmumā Nr.83 norādītā pamatojuma neizriet, ka padomes secinājumi būtu bijuši atkarīgi tikai no uzņēmumu un iestāžu viedokļiem.

[7.9] Ņemot vērā iepriekš atzīto, secināms, ka padome pamatoti ar lēmumu Nr.83 par trīs gadiem pagarināja ar lēmumu Nr.3 noteikto saistošo noteikumu termiņu. Termiņa pagarinājums vēl par trīs gadiem uzskatāms par samērīgu, jo tas noteikts tikai attiecībā uz četrām pilsētām, kurās Recipe Plus un Sentor Farm bija būtiska tirgus vara. Ņemams vērā arī tas, ka ar lēmumu Nr.83 pagarinātais ierobežojums attiecas tikai uz apvienošanos četrās pilsētās, bet tas neierobežo pieteicēju attīstīt savu komercdarbību zāļu mazumtirdzniecībā citās teritorijās. Nav pamatots arī pieteicēju arguments, ka saistošo noteikumu piemērošanas patiesais mērķis bija atrisināt konkurences attīstībai nelabvēlīgus apstākļus, kas izriet no normatīvā regulējuma nepilnībām. Normatīvais regulējums lēmumā Nr.83, tāpat kā lēmumā Nr.3, pamatoti tika ņemts vērā kā viena no

tirgus barjerām jaunu konkurentu ienākšanai tirgū, jo normatīvais regulējums ierobežo cenu konkurenci un līdz ar to tirgus dalībnieku sadarbība zāļu vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā atstāj nozīmīgāku ietekmi uz konkurenci, nekā tas ir neregulētos tirgos. Norāde par lēmuma pārskatīšanas iespēju, ja līdz 2015.gada 1.janvārim tiek mainīts normatīvais regulējums, lēmumā Nr.83 ietverta, jo normatīvā regulējuma izmaiņu rezultātā varētu būtiski mainīties komercdarbības nosacījumi tirgū un tas ietekmētu tirgus dalībnieku iespējas palielināt savas tirgus daļas, proti, šīs izmaiņas būtu objektīvi neatkarīgas no tirgus dalībniekiem un būtiski ietekmētu tālāko tirgus attīstību.

[7.10] Attiecībā uz prasījumu par lēmumu Nr.4 lietā ir strīds par to, vai padome pamatoti lēmumā Nr.4 Sentor Farm noteica saistošos noteikumus, lai tā varētu apvienoties ar Farma Balt, iegūstot tās aktīvus – P.Stradiņa aptieku. Proti, ir strīds par saistošā noteikuma noteikšanas pamatotību un par tā saturu. Tā kā uz sprieduma taisīšanas brīdi lēmumā Nr.4 noteiktais apvienošanās atļaujas un saistošo noteikumu termiņš, kas ar padomes 2013.gada 11.oktobra lēmumu Nr.53 tika pagarināts līdz 2014.gada 11.aprīlim, ir beidzies, tiesa vērtē lēmuma Nr.4 tiesiskumu daļā par saistošo noteikumu noteikšanu.

[7.11] Sentor Farm ar ziņojumu par apvienošanos padomē vērsās 2012.gada 28.septembrī, kad bija spēkā ar lēmumu Nr.83 līdz 2015.gada 1.janvārim pagarinātais aizliegums teritorijās, kur Sentor Farm ir būtiska tirgus vara, tostarp arī Rīgā, apvienoties ar tirgus dalībniekiem, kuriem pieder aptieku licences. Tā kā atsavināmā P.Stradiņa aptieka atrodas Rīgā, padome par konkrēto tirgu lēmumā Nr.4 pamatoti atzina zāļu mazumtirdzniecības tirgu Rīgā un tāpēc, aprēķinot apvienošanās dalībnieku tirgus daļas, ņēma vērā no Zāļu valsts aģentūras iegūtos datus par aptieku apgrozījumu Rīgā. Saskaņā ar šo informāciju Sentor Farm 2011.gadā tāpat kā iepriekš bija lielākais tirgus dalībnieks Rīgā ar mazāk kā 40 procentiem tirgus daļu, bet pēc tās nākamais lielākais tirgus dalībnieks vēl aizvien bija SIA „Hansa Pharma”, kuras tirgus daļa bija vairāk nekā divas reizes mazāka. SIA „Euroaptieka”, SIA „A Aptiekas” un AS „Olainfarm” konkrētajā tirgū nebija būtiskas tirgus varas (daļas zem 10 procentiem). Tā kā Repharm bija arī izšķiroša ietekme Latvijā lielākajā zāļu lieltirgotājā AS „Recipe Plus” un ņemot vērā padomes jau lēmumā Nr.3 secināto, ka Latvijā zāļu mazumtirdzniecībā un vairumtirdzniecībā konkurē vertikāli integrētas struktūras, padome pamatoti ņēma vērā arī tirgus dalībnieku datus par vairumtirdzniecības pārdošanas apgrozījumu Rīgā vispārējā tipa aptiekām un iespējamo apvienošanas vērtēja arī zāļu vairumtirdzniecības tirgus kontekstā. No šīs informācijas izrietēja, ka Recipe Plus apgrozījums 2010.gadā bija 44 procenti no pārdošanas apjoma vispārējā tipa aptiekām, 2011.gadā 41 procents, bet 2012.gada pirmajā pusē 38 procenti, nākamā konkurenta SIA „Tamro” apgrozījums attiecīgi bija 24, 23 un 22 procenti, bet

SIA „Magnum Medical” apgrozījums attiecīgi 16, 17 un 15 procenti. Tādējādi, kaut arī Recipe Plus un abu pārējo lielāko zāļu vairumtirgotāju tirgus daļa 2011.gadā un 2012.gada pirmajā pusē nedaudz samazinājās, ko padome izskaidro ar jauna tirgus dalībnieka SIA „Euroaptieka” ienākšanu vairumtirdzniecības tirgū (8 procentu tirgus daļu iegūšanu), Recipe Plus šajā laikā saglabāja izteiktu vislielāko tirgus daļu kā zāļu vairumtirgotājs. Ņemot vērā iepriekš minēto, par pamatotu uzskatāms padomes secinājums, ka ne zāļu mazumtirdzniecības, ne arī vairumtirdzniecības tirgū Rīgā būtiskas izmaiņas pēc lēmuma Nr.83 pieņemšanas nebija notikušas.

[7.12] Tiesa uzskata par pamatotu padomes rīcību, lēmumā Nr.4 papildus vērtējot P.Stradiņa aptiekas atrašanās vietu un konkurences apstākļus tajā, jo P.Stradiņa aptieka atrodas P.Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas, proti, lielas slimnīcas teritorijā, attiecīgi šai aptiekai nodrošinot pastāvīgu klientu plūsmu. Tātad padomei bija pietiekams pamats uzskatīt, ka visā tās definētajā konkrētajā tirgū konkurences spiediens nav vienāds. Padome pamatoti ņēma vērā to, ka liela P.Stradiņa aptiekas klientu daļa ir stacionārie slimnīcas pacienti, kuru spēja brīvi pārvietoties pa Rīgu ir samērā ierobežota, tātad pieprasījums nav tik elastīgs kā attiecībā uz citām aptiekām, tādējādi aptiekas tuvums uzturēšanās vietai (slimnīcai) ir svarīgs aptiekas izvēles kritērijs. Turklāt no Zāļu valsts aģentūras iegūtās informācijas izrietēja, ka Rīgā tikai astoņām aptiekām 2011.gadā apgrozījums bija lielāks, nekā P.Stradiņa aptiekai, tātad P.Stradiņa aptieka pēc apgrozījuma bija viena no lielākajām Rīgas aptiekām. Tādējādi, lai izvērtētu konkurences spiedienu un tuvākos konkurentus tieši konkrētās apvienošanās kontekstā, padome pamatoti ņēma vērā P.Stradiņa aptiekai tieši vistuvāk esošo (lēmumā Nr.4 norādīts – aptuveni 530 metru rādiusā) aptieku – Mēness aptiekas 2, Ziloņa aptiekas un Sentor aptiekas 1, kas pieder Sentor Farm, atrašanās vietas. Savukārt nākamā tuvākā SIA „Orders M” piederošā aptieka saskaņā ar padomes konstatēto atrodas jau tālāk, apmēram 770 m attālumā, turklāt tā atrodas virzienā uz pretējo pusi no Āgenskalna, līdz ar to konkrētajā izvērtējumā tai pamatoti nav piešķirta būtiska nozīme, jo, ja klientam nepieciešamās zāles nav pieejamas P.Stradiņa aptiekā vai arī tās nepieciešams iegādāties ārpus P.Stradiņa aptiekas darba laika, klienti visticamāk dodas tās iegādāties uz kādu no vistuvākajām aptiekām. Sentor Farm norāda, ka no lēmuma Nr.4 pamatojuma nav saprotams, tieši kuru teritoriju padome ir vērtējusi, ka padomes pamatojumā izmantoti precīzi nedefinēti un skaidri neizprotami jēdzieni, piemēram, „Āgenskalns”, „Āgenskalna tirgus rajons”. Taču padome lēmumā Nr.4 ir norādījusi pietiekamu, saprātīgu un loģisku pamatojumu tam, kāpēc konkurences apstākļi vērtēti tieši attiecībā uz trijām P.Stradiņa aptiekai vistuvāk esošajām aptiekām. Padome lēmumā Nr.4 pamatoti ņēma vērā arī normatīvajos aktos

noteiktos aptieku skaita un izvietojuma ierobežojumus, no kā izriet, ka tuvāk par 500 metriem no Mēness aptiekas 2 (diennakts aptieka), Ziloņa aptiekas un P.Stradiņa aptiekas (šajās aptiekās tiek izgatavotas zāles) saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem jaunas aptiekas atvērēt nav iespējams. Ņemot vērā P.Stradiņa aptiekas atrašanās vietu un apstākļus, kas raksturo aptieku piedāvājuma aizstājamību P.Stradiņa aptiekai tuvākajā teritorijā, padome pamatoti secināja, ka par P.Stradiņa aptiekas lielākajām konkurentēm ir uzskatāmas tieši trīs vistuvākās aptiekas - Mēness aptieka 2, Ziloņa aptieka un Sentor aptieka 1. Tādējādi pēc iecerētās apvienošanās jau visas četras tuvumā esošās aptiekas piederētu Sentor Farm, to starpā vairs nepastāvētu konkurence, un šāda Sentor Farm aptieku koncentrācija, tuvumā neesot citiem konkurentiem, nav pieļaujama, jo Sentor Farm Rīgā jau pieder būtiska tirgus daļa un ar P.Stradiņa aptiekas iegādi tā vēl palielinātos, bet konkurence tiktu samazināta. Sentor Farm norādītais apstāklis, ka normatīvie akti nosaka zāļu mazumtirdzniecības cenu un aptieku izvietojuma ierobežojumus, kā arī pienākumu zāļu lieltirgotavām pienācīgi un nepārtraukti aptiekām piegādāt zāles, nozīmē, ka pastāv barjeras ienākšanai šādā tirgū, taču tas nenozīmē, ka šāda normatīvā regulējuma dēļ starp zāļu vairumtirgotājiem un mazumtirgotājiem konkurence būtu izslēgta. Padome izpētes laikā konstatēja, ka, neraugoties uz normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem, gan darījumos starp zāļu ražotājiem un vairumtirgotājiem, gan darījumos starp vairumtirgotājiem un mazumtirgotājiem tiek piemērotas dažāda apmēra cenu atlaides, tāpat arī mazumtirdzniecības cenas aptiekās ir atšķirīgas, tātad konkurence gan vairumtirgotāju, gan mazumtirgotāju starpā pastāv. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka normatīvais regulējums pilnībā izslēdz Sentor Farm iespējas darboties neatkarīgi no konkurentiem, un padome pamatoti secināja, ka Sentor Farm piederot trijām tuvu esošām aptiekām un to tiešā tuvumā iegūstot vēl vienu aptieku ar lielu apgrozījumu, būtiski tiktu samazināta konkurence. Padomes veiktais izvērtējums un secinājumi par P.Stradiņa aptiekas, Mēness aptiekas 2, Ziloņa aptiekas un Sentor aptiekas 1 īpašo atrašanās vietu (daļu no padomes noteiktā konkrētā tirgus) un konkurences apstākļiem saistībā ar konkrēto apvienošanas lēmumā Nr.4 bija pietiekami, un padomei nebija pienākuma sīkāk izpētīt to, kādā veidā tiek noteiktas mazumtirdzniecības cenas P.Stradiņa aptiekā, proti, veikt padziļinātu tirgus pētījumu. Secinot, ka iecerētā apvienošanās būtiski samazinās konkurenci, par pamatotu atzīstams arī padomes secinājums par to, ka nav pieļaujama P.Stradiņa aptiekas iegādāšanās, nenosakot saistošos noteikumus saskaņā ar Konkurences likuma 16.panta trešo daļu.

[7.13] Sentor Farm kā iespējamo saistošo noteikumu padomei bija piedāvājusi P.Stradiņa aptiekas darba laika pagarinājumu, pārveidojot to par diennakts aptieku. Tā kā

šāds noteikums pēc būtības vēl vairāk nostiprinātu Sentor Farm tirgus varu, nevis novērstu tās palielināšanos, padome pamatoti šādu saistošo noteikumu neatbalstīja. Izvērtējot iespējamus saistošo noteikumu variantus, padome secināja, ka Sentor Farm pirms apvienošanās jāatsavina Sentor aptieka 1, nevis Ziloņa aptieka, kā to piedāvāja Sentor Farm. Padomes veiktais izvērtējums un šajā sakarā izdarītie secinājumi uzskatāmi par pamatotiem. Proti, Sentor aptieka 1 atrodas tuvāk P.Stradiņa aptiekai nekā Ziloņa aptieka, Sentor aptieka 1 atrodas intensīvas satiksmes krustojumā tieši pretī Āgenskalna tirgus galvenajai ieejai, tai 2011.gadā bija arī lielāks apgrozījums nekā Ziloņa aptiekai. Sentor aptiekas 1 atrašanās vietā pastāvīgi ir liela apmeklētāju plūsma, kas dodas uz tirgu, tirdzniecības centru, tuvumā esošajām sabiedriskā transporta pieturām, tāpēc pārējām Sentor Farm aptiekām šajā rajonā tiktu radīts konkurences spiediens un aptieku klientiem no tuvumā esošās slimnīcas sasniedzamā attālumā būtu iespēja izvēlēties cita tirgus dalībnieka aptieku. Pieteicēja norāda, ka tā nepiekrīta saistošajam noteikumam par Sentor aptiekas 1 atsavināšanu, tāpēc padomei nebija tiesību šādu noteikumu noteikt. Taču, kaut arī konkrētā veida saistošā noteikuma (aptiekas atsavināšanas) īstenošana ir tiešā veidā atkarīga no tirgus dalībnieka gribas un piekrišanas, tas nenozīmē, ka padomei būtu tiesības noteikt tikai tādus saistošos noteikumus, kam tirgus dalībnieks ir piekritis, jo tādā gadījumā tirgus dalībniekam būtu tiesības vienpusēji izvēlēties piemērojamos saistošos noteikumus, bet padomei tikai atliktu tiem piekrist vai nepiekrist. Ņemot vērā to, ka padome bija secinājusi, ka visatbilstošākais saistošais noteikums būtu noteikums par Sentor aptiekas 1 atsavināšanu, padome pamatoti šo noteikumu iekļāva lēmumā Nr.4 kā iespējamu, bet ne obligātu risinājumu. Tādējādi lēmuma Nr.4 rezolutīvā daļa nozīmē, ka iecerētā apvienošanās bija īstenojama tikai gadījumā, ja tiek atsavināta Sentor aptieka 1. Ja šāds saistošais noteikums lēmumā Nr.4 netiktu iekļauts, padomei iecerētā apvienošanās būtu jāaizliedz, kas nebūtu Sentor Farm tik labvēlīgs risinājums, kā tāda saistošā noteikuma izdošana, kam Sentor Farm nav piekritusi. Turklāt konkrētajā gadījumā Sentor Farm sākotnēji bija norādījusi padomei, ka piekrīt Sentor aptiekas 1 vai Ziloņa aptiekas atsavināšanai, un tikai pēc tam savu viedokli mainīja, norādot, ka piekrīt atsavināt tikai Ziloņa aptieku. Tātad Sentor Farm nevēlēšanās atsavināt Sentor aptieku 1 nav bijusi konsekventa un nemainīga. Savukārt uz to, ka telpu iznomātājs nepiekrīt nomas līguma maiņai un gaida nomas līguma izbeigšanos, lai ēku varētu rekonstruēt, Sentor Farm norādīja tikai tiesā, padomei šāds pamatojums netika norādīts, līdz ar to padomei šos apstākļus nebija iespējams izvērtēt. Lai izvērtētu, vai Sentor aptiekas 1 plānotais ieguvējs ir neatkarīga un ar Sentor Farm nesaistīta persona, kā arī izslēgtu darījuma atcelšanas risku, padome pamatoti Sentor Farm noteica arī pienākumu saskaņot ar padomi Sentor

aptiekas 1 ieguvēju. Šāds noteikums bija objektīvi nepieciešams, lai jau savlaicīgi pirms darījuma pārbaudītu to, ka aptiekas ieguvējs nav saistīts ar Sentor Farm, un šāda satura noteikuma noteikšanai nebija nepieciešams saņemt Sentor Farm piekrišanu. Ņemot vērā iepriekš secināto, pieteikums arī daļā par lēmuma Nr.4 atzīšanu par prettiesisku daļā par saistošo noteikumu noteikšanu ir noraidāms.

[8] Sentor Farm un Recipe Plus iesniegušas kasācijas sūdzību par tiesas spriedumu. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[8.1] Tiesa nav ievērojusi lietas izskatīšanas termiņu. Tiesa nepamatoti atsāka lietas Nr.A43011413 izskatīšanu pēc būtības un apvienoja to vienā tiesvedībā ar lietu Nr.A42010212, pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 244.panta pirmo daļu un 193.panta otro daļu. Tiesa nepamatoti divas reizes 2014.gada 17.aprīlī un 9.maijā lietā Nr.A43011413, kā arī 2014.gada 28.novembrī un 2015.gada 7.janvārī lietā Nr.A43010212 noteica jaunu sprieduma sastādīšanas termiņu. Tiesa pārkāpa Administratīvā procesa likuma 243.panta otrajā daļā noteikto sprieduma sastādīšanas termiņu. Līdzpieteicējas tiesas nepamatotas ilgstošas vilcināšanās rezultātā zaudēja tiesības apvienoties, jo padomes noteiktais termiņš beidzās 2014.gada 11.aprīlī.

[8.2] Tiesa nepamatoti ierobežoja līdzpieteicēju tiesības iepazīties ar visiem administratīvās lietas Nr.A43010212 materiāliem, pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 145.panta ceturto daļu, jo nesniedza pamatojumu, kādēļ tā apmierina padomes lūgumu noteikt ierobežojumu iepazīties ar lietas materiāliem, tostarp, kādēļ noteikusi šo ierobežojumu līdzpieteicējam arī tiem dokumentiem, kuriem padome lūgusi to noteikt vienīgi trešajām personām, kuras nav konkrētās informācijas iesniedzējas. Arī padome savās vēstulēs nav norādījusi pamatojumu tam, kāpēc pieteicējam ar vēstulēs norādītajiem lietas materiāliem būtu aizliegams iepazīties. Tiesa nav pamatojusi līdzpieteicēju ierobežojumu iepazīties ar lietas 3.sējuma 82., 88., 89.lpp., kā arī 4.pielikuma 87.-92.lpp. Tāpat tiesa nav pamatojusi, kādēļ apmierināts Zāļu valsts aģentūras lūgums noteikt ierobežotas pieejamības informācijas statusu lietas 1.sējuma 194.-198.lpp. Līdzpieteicējam nav pārliecības, vai tiesa nav noteikusi ierobežojumu iepazīties arī ar vispārpieejamu informāciju.

[8.3] Tiesa nepareizi interpretējusi Konkurences likuma 16.panta trešo daļu, atzīstot, ka padomei ir tiesības regulēt zāļu mazumtirdzniecības tirgu Rīgā, Jēkabpilī, Talsos un Dobelē un zāļu vairumtirdzniecības tirgu Latvijas teritorijā. No lēmuma Nr.83 motivācijas (ļaut konkurentiem saglabāt savu vietu tirgū, nepieļaut viena tirgus dalībnieka vēl lielāku prevalēšanu pār citiem, novērst risku vienam tirgus dalībniekam nostiprināt

tirgus varu) secināms, ka termiņa pagarināšana prettiesiski vērsta uz līdzpieteicēju konkurentu aizsardzību un līdzpieteicēju tirgus daļas mazināšanu. Turklāt tiesa neņēma vērā, ka padome lēma par termiņa pagarināšanu, pamatojoties uz lēmuma Nr.3 rezolutīvās daļas 2.punktu, lai gan padomei, arī pagarinot noteikto termiņu, bija jāvērtē, vai izpildās Konkurences likuma 16.panta trešās daļas kritēriji.

[8.4] Tiesa nepareizi novērtēja lietā esošos pierādījumus, pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 154.panta trešo daļu. Tiesa nav vērtējusi līdzpieteicēju argumentu, ka līdzpieteicējam tiek radītas nelabvēlīgas sekas atkarībā no citu tirgus dalībnieku rīcības, proti, citu tirgus dalībnieku pasivitātes dēļ nenotika tādas izmaiņas, kādas padome vēlējās konkrētajos tirgos sagaidīt. Tāpat tiesa nav pat pieminējusi līdzpieteicēju norādītos Eiropas Savienības Tiesas nolēmumus, kuri ir būtiski lietā.

[8.5] Tiesa nepareizi vērtēja apvienošanās potenciālo ietekmi šaurākā teritorijā nekā lietā definētais konkrētais tirgus. Šādas šaurākas teritorijas vērtēšana neatbilst ne Konkurences likuma, ne Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.800 „Kārtība, kādā iesniedz un izskata pilno un saīsināto ziņojumu par tirgus dalībnieku apvienošanos” (turpmāk – noteikumi Nr.800) normām, ne arī tiesu praksei. Turklāt šāda vērtēšana vispār nav iespējama tādās administratīvi nedefinētās teritorijās kā „Āgenskalns” vai „Āgenskalna tirgus rajons”, jo nav iespējams aprēķināt tirgus dalībnieku daļas. Arī padome tirgus daļas aprēķinājusi visā Rīgā, bet apvienošanās potenciālo ietekmi tikai šaurā tās daļā. Tiesa bez pamata pievienojusies padomes pieņēmumam par to, uz kurām citām aptiekām dotos Paula Stradiņa klīniskās slimnīcas pacients un kuras būtu uzskatāmas par P.Stradiņa aptiekas konkurentēm.

[8.6] Tiesa nepamatoti piemēroja tādu saistošo noteikumu, kuru Sentor Farm bija norādījusi, ka nav gatava ievērot. Šāda tiesas rīcība ir pretrunā Augstākās tiesas un arī Eiropas Savienības Tiesas praksei.

[8.7] Tiesa spriedumā faktiski ir tikai pievienojusies padomes lēmumos izdarītajiem secinājumiem, nenorādot papildus pamatojumu tam, kāpēc padomes izdarītie secinājumi ir pareizi.

[9] Repharm paziņoja, ka pievienojas iesniegtajai kasācijas sūdzībai, ciktāl tā attiecas uz lēmumu Nr.83.

[10] Padome paskaidrojumā par kasācijas sūdzību norāda, ka tā nav pamatota.

Motīvu daļa

[11] Administratīvā procesa likuma 327.panta otrā daļa noteic, ka procesuālo tiesību normu pārkāpums var būt pamats sprieduma pārsūdzēšanai kasācijas kārtībā, ja šis pārkāpums novedis vai varēja novest pie nepareizas lietas izspriešanas.

[12] Iebildumus pret tiesas rīcību, apvienojot lietas, atsākot lietas izskatīšanu pēc būtības un atkārtoti nosakot (pagarinot) sprieduma sastādīšanas termiņu, līdzpieteicējas saista ar nepamatoti paildzinātu lietas izskatīšanu. Kasatores pamatoti norāda, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 243.panta otrās daļas tekstam un jēgai cita sprieduma sastādīšanas datumu tiesa var noteikt tikai vienu reizi, tādēļ tiesas darbībā ir saskatāms pārkāpums. Tomēr šis procesuālās normas pārkāpums, tāpat kā izskatīšanas paildzināšana iespējamās nelietderīgas lietu apvienošanas vai izskatīšanas atsākšana pēc būtības dēļ nav pamats sprieduma atcelšanai, jo nepamatoti ilgākam sprieduma sastādīšanas termiņam nav tiešas ietekmes uz tiesas sprieduma pareizību. Turklāt minētie argumenti bez papildu apstākļiem nepamato sprieduma atcelšanas nepieciešamību, jo tā tikai pagarinātu kopējo tiesvedības ilgumu.

Sprieduma tiesiskumu neskar arī līdzpieteicēju norāde, ka lietas izskatīšanas ilguma dēļ līdzpieteicējam beidzies padomes noteiktais termiņš (2014.gada 11.aprīlis), kurā bija iespējama apvienošanās. Visi procesuālie lēmumi lietā, pret kuru pieņemšanu saistībā ar tiesvedības ilgumu kasācijas sūdzībā izteikti iebildumi, pieņemti jau pēc 2014.gada 11.aprīļa. Turklāt izskatāmajā lietā nav indikāciju par to, ka pirms minētā datuma taisīts tiesas spriedums varētu būt bijis saturiski atšķirīgs tieši tā sastādīšanas laika dēļ.

[13] Lietas dalībnieku tiesības iepazīties ar lietas materiāliem noteic Administratīvā procesa likuma 145.pants. Tā ceturtnā daļa minētās tiesības ierobežo, nosakot, ka tiesa var pieņemt motivētu lēmumu, ar kuru nosaka ierobežojumu pieteicējam vai atbildētājam iepazīties ar lietas materiālu attiecīgo daļu, lai neizpaustu personu privātās dzīves apstākļus, kā arī lai aizsargātu valsts, profesionālo, komerciālo vai adopcijas noslēpumu.

Tiesa pieņēmusi trīs lēmumus par ierobežojumu iepazīties ar lietas materiāliem, ar pēdējo gan atceļot daļu iepriekš noteikto ierobežojumu, gan nosakot arī jaunu. Var piekrist kasatoram, ka no tiesas lēmumu motivācijas nav gūstama skaidra pārlicība par to, kādas Administratīvā procesa likuma 145.panta ceturtnajā daļā noteiktās informācijas aizsardzībai ierobežojamas lietas dalībnieku tiesības. Tiesa norādījusi, ka strīdus lietas

materiāli satur „ierobežotas pieejamības informāciju”, taču nav ne identificējusi konkrētas aizsargājamas personu intereses, ne izteikusi vērtējumu par konkrētās informācijas (lietas materiālu) attiecināmību uz tām. Līdz ar to ir konstatējams procesuāls pārkāpums tiesas rīcībā, pamatojot lietas dalībniekiem noteikto ierobežojumu ar tādu motivāciju, kas ir nepietiekama Administratīvā procesa likuma 145.panta ievērošanai.

Pārbaudot lietas materiālus, konstatējams, ka lietas materiāli, ar kuriem lietas dalībniekiem noteikts ierobežojums iepazīties, ir ziņas par aptieku apgrozījumu dažādos gados, pārsūdzētā padomes lēmuma pilnas versijas (ietverot publiskojamā versijā nenorādītus datus par apgrozījumu), citu tirgus dalībnieku korespondence ar padomi, Zāļu valsts aģentūras sniegtā informācija, daļa no pieteicēju sarunu protokola ar padomi, kā arī apvienošanās iesnieguma dokumenti. No uzskaitīto lietas materiālu loka redzams, ka tie satur tāda veida informāciju, kas vispārīgi varētu tikt atzīta par komercnoslēpumu, proti, Administratīvā procesa likuma 145.panta ceturtajā daļā paredzētu aizsargājamu citu personu interesi. Tādējādi, lai arī tiesas lēmumiem ir nepietiekams pamatojums, tie nebūtu uzskatāmi par klaji patvaļīgiem vai saturiski acīmredzami nepareiziem. Ievērojot, ka pamatojuma trūkums atzīstams par procesuālu pārkāpumu, noskaidrojams, vai šis pārkāpums varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas.

[14] Ir saprotams, ka liegums iepazīties ar noteiktiem lietas materiāliem vispārīgi apgrūtina procesa dalībnieku iespējas kasācijas sūdzībā paskaidrot, kā šo materiālu pieejamība būtu varējusi ietekmēt sprieduma rezultātu. Tomēr šādās situācijās Administratīvā procesa likuma 327.pants, atšķirībā no atsevišķiem citiem panta trešajā daļā norādītajiem procesuālajiem pārkāpumiem, neparedz tiešu izņēmumu no minētā pienākuma. Iepriekš minētās ziņas par dalībniekiem nepieejamo dokumentu loku redzamas gan no tiesas lēmumiem par ierobežojumu ar tiem iepazīties, gan pārējiem pieejamajiem lietas materiāliem (piemēram, lietas sējumu satura lapas vai pavaddokumentiem, ar kuriem šie materiāli nosūtīti). Turklāt norādītais dokumentu apraksts vairumā gadījumu sniedz pietiekamu priekšstatu par tajā esošo informāciju kopumā, bet daļa no tiem ir brīvi pieejama kādai no līdzpieteicējām vai to iesniegta informācija.

Lietas izskatīšanas rezultātu noteic tieši tiesas sprieduma pamatojums, proti, tiesiski nav iespējams, ka sprieduma rezultāts izriet no apsvērumiem, kas nav norādīti tā motīvu daļā. Lietas dalībniekam ir iespējams no sprieduma motivācijas saprast, vai tiesas argumenti balstīti tādā informācijā, kura lietas dalībniekam nav bijusi pieejama, tādējādi ierobežojot to iespējas pilnvērtīgi līdzdarboties savu tiesību aizsardzībā. Ja tiesa nav

pamatojusi spriedumu ar tādiem secinājumiem, kuru pamats (fakti) pieteicējam ir nezināms vai kurus tas uzskata par nepatiesiem, nav pamata uzskatīt, ka liegums iepazīties ar atsevišķiem lietas materiāliem būtu novedis pie citāda lietas izskatīšanas rezultāta. Minētā kontekstā ir būtiski arī tas, ka lietas dalībniekiem noteiktais ierobežojums iepazīties ar konkrētiem lietas materiāliem nav pamats secinājumam, ka šos materiālus nepārbauda tiesa. Ievērojot, ka kasācijas sūdzībā nav izteikti iebildumi pret kādiem faktiem, uz kuriem balstīti tiesas secinājumi, izskatāmajā lietā nav konstatējams, ka procesuālā pārkāpuma neesības gadījumā tiesas spriedums būtu būtiski atšķirīgs.

[15] Tiesa pamatoti secināja, ka padomei, pieņemot lēmumu Nr.83, nebija atkārtoti jāvērtē saistošā noteikuma noteikšanas kritēriji (pamatotība), bet gan tikai termiņa pagarināšanas pamata atbilstība lēmumā Nr.3 noteiktajam. Šāds tiesas kontroles apjoms atbilst Augstākās tiesas izdarītajiem secinājumiem 2014.gada 31.marta lēmumā šajā lietā. Attiecīgi tiesa, pārbaudot lēmuma Nr.83 tiesiskumu, pareizi vērtēja, vai padome pamatoti secinājusi, ka situācija tirgū nav būtiski mainījusies. Līdz ar to nav pamatots līdzpieteicēju iebildums par Konkurences likuma 16.panta trešās daļas nepareizu piemērošanu. Arī līdzpieteicēju argumenti par to, ka esošā tirgus stāvokļa saglabāšana pēc būtības vērsta pret līdzpieteicēju interesēm, nevis konkurences aizsardzību, saturiski vērtējami kā iebildumi pret lēmumā Nr.3 noteikto, kas tiesai izskatāmajā lietā nebija jāpārbauda. Tāpat minētā apsvēruma dēļ tiesa pamatoti nav apskatījusi līdzpieteicēju norādīto Eiropas Savienības Tiesas praksi, jo tā attiecas uz lēmuma Nr.83 tiesiskumu neskarošiem jautājumiem par dominējošo stāvokli un apvienošanās ietekmi uz konkurenci.

[16] Ievērojot ar padomes iepriekšējiem lēmumiem noteikto ierobežojumu, apvienošanās atļaušana (P.Stradiņa aptiekas iegāde) būtu vērtējama kā izņēmums, kura pieļaušanai būtu jākonstatē, ka apvienošanās piemēroto saistošos noteikumu rezultātā neradīs negatīvu ietekmi uz konkurenci. Tiesa pareizi atzina par pamatotiem padomes argumentus, ka apvienošanās, proti, P.Stradiņa aptiekas iegūšana, ne tikai vispārīgi palielinātu Sentor Farm tirgus daļu Rīgā, bet īpaši attiektos uz patērētāju plūsmu un konkurences apstākļiem iegūstamās aptiekas tiešā tuvumā. Nav saskatāma tiesas kļūda, piekrītot padomes izdarītajiem apsvērumiem piemērotākā saistošā noteikuma izvērtēšanā. Ja iestāde atzinusi par nepieciešamu paredzēt nosacījumu, lai būtu iespējama labvēlīga administratīvā akta izdošana, ir sagaidāms, ka lietai piemērotākā nosacījuma noskaidrošanai tā veiks visaptverošu lietas apstākļu analīzi (izskatāmajā lietā, piemēram,

novērtēs, kuras Sentor Farm aptiekas atsavināšana radītu vismazākās izmaiņas tirgū pēc apvienošanās salīdzinājumā ar pastāvošo situāciju). Nav pamatoti arī līdzpieteicēju iebildumi par kļūdu, nosakot tirgus daļas tādās nedefinētās teritorijās kā „Āgenskalns” vai „Āgenskalna tirgus rajons”, jo gan padome, gan tiesa vērtējusi tirgus daļas visā Rīgā, nevis tās daļā. Savukārt atsauces uz šaurākām ģeogrāfiskām teritorijām izdarītas vienīgi konkrētā piemērojamā saistošā noteikuma jautājumā, turklāt arī šajā kontekstā pieminot norādītos Rīgas mikrorajonus tikai orientējoši, jo P.Stradiņa aptiekai tuvākās aptiekas noteiktas pēc attāluma metros, nevis atrašanās kādā pilsētas daļā.

[17] Nav pamatots arī līdzpieteicēju arguments, ka tiesa akceptējusi nepieļaujama saistošā noteikuma piemērošanu. Tiesa pamatoti secināja, ka tieši padomei jāvērtē un jāizšķiras, kāds nosacījums ir pietiekams labvēlīga lēmuma pieņemšanai, proti, apvienošanās atļaušanai. Tāpat tiesa no lietas materiāliem pareizi konstatēja, ka konkrētā saistošā noteikuma piemērošanu sākotnēji bija piedāvājusi pati pieteicēja (lai arī vēlāk savu viedokli mainīja). Tādējādi spriedums nav pretrunā ar tiesu praksi, uz kuru pieteicēja atsauca kasācijas sūdzībā, jo saistošais noteikums piemērots nevis patvaļīgi, bet gan, uz klausot lietas dalībnieku viedokli. Pieņemums, ka iestādei nekritiski jāakceptē kāds no lietas dalībnieku ierosinātiem nosacījumiem, nevērtējot to lietderību vai pietiekamību apvienošanās prognozējamās ietekmes kontekstā, būtu pretējs saistošo noteikumu jēgai – nodrošināt, ka tiek novērsta apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci. Atbilstoši Konkurences likuma 16.pantam padome ir tiesīga atļaut apvienošanos vienīgi, ja atzīst par iespējamu noteikt adekvātus saistošos noteikumus.

[18] Visbeidzot, nav pamatots līdzpieteicēju iebildums, ka tiesa tikai pievienojusies padomes secinājumiem, nenorādot papildus pamatojumu. Pārsūdzētajā spriedumā tiesa ir gan norādījusi, kāpēc piekrit padomes secinājumiem, gan skaidrojusi, kādēļ ir noraidāmi pieteikuma argumenti. Apstākļi, ka tiesa piekritusi iestādes argumentiem, nenozīmē, ka tiesas spriedums ir kļūdainais vai nepietiekami pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu,
Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 27.marta spriedumu, bet AS „Sentor Farm aptiekas” un AS „Recipe Plus” kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis (paraksts) J.Neimanis

Tiesnese (paraksts) Dz.Amerika

Tiesnese (paraksts) V.Kakste

NORAKSTS PAREIZS

Augstākās tiesas

Administratīvo lietu departamenta tiesnesis

Rīga 2016. gada 6.aprīli

 J.Neimanis